1e Jaargang, nummer 2, 11 september 2025

CALVINATOR

Blad voor kerkgeschiedenis, rond de RV-Bijbel. Uitgave : Visseristische School i.s.m. ICS, Instituut voor Calvinistische Studiën

In dit nummer : Het evangelie van Calvijn II, De heksenkinderen van Begal, Het geheim van de snoepvissen, Bespreking van preek 109 van Smytegelt's Het gekrookte riet, en Van pelgrim tot balling

---

HET EVANGELIE VAN CALVIJN II

In zijn verklaring van Mattheus 10 stelt Calvijn dat vroomheid vóór alles gaat. Onze liefde voor mensen mag God niet in de weg staan. Uiteindelijk staat de dogmatiek dan boven de ethiek, zoals C. Steenblok het stelde. Calvijn sprak soortgelijk, omdat hij het gevaar zag van de bedriegelijke aandoeningen van het vlees. Wat voor de mensen winst is is voor God verlies. De mens moet loskomen van ziekelijke geldingsdrang, en het willen protsen met uitwendigheden. Calvijn waarschuwde ook tegen de vormelijke Jezus. Vleselijke liefde, ook vleselijke, zelfzuchtige liefde tot God en Jezus kan een strik vormen.

'Wie vader of moeder liefheeft boven mij ...' stelt Mattheus nog, maar Calvijn wijst op Lukas als veel strenger, wanneer hij zegt : 'wie niet haat zijn vader ...'

Bij Calvijn stond het onder ogen komen van de ellendige staat van de mensheid voorop, zoals dit ook bij C. Steenblok het geval was. Het doden van de zonde was in de leer van Calvijn ook één van de voornaamste theologische stukken. Dit is ook wat de vroomheid bij Calvijn inhield.

We zien :

We zien :
1. zonde-taxatie (de grootte en ernst van de zonde onder ogen komen, de dodelijkheid ervan, de onwaardigheid etc.)
2. afstemmings-leer
3. lijdzaamheidslof
4. oordeelslof
5. krijgsdienst-volbrenging

Lazarus stond in de leer van Calvijn hiervoor model, als sleutel tot zijn leer. Ook baseerde hij zich op de gelijkenis van de arbeiders van de wijngaard. Het loon is profetisch loon, naarmate wij geleid worden door God, oftewel de afstemmingsleer. De vijf Lazaristische punten worden ook wel ZALOK genoemd, wat veel dieper gaat dan zomaar TULIP. TULIP was gebaseerd op een slap aftreksel van de leer van Calvijn, de vijf punten van de Dordtse leerregels. Het had Calvijn overmatig lopen kristalliseren en filtreren tot confessionele verharding. Het was weer als voetinbinding van de vrouwen.

We moeten dus niet zomaar terug naar Dordt, maar naar de theologische rijkdom van Calvijn. Niet zomaar naar de jaren 1600 dus, maar naar de jaren 1500.

De jaren 1600 hadden Calvijn teveel versteent, en zo een slimme, maar bedriegelijke markt ervan gemaakt. De rijkdommen van Calvijn werden weggekapt, samengeperst tot kernpunten. De nuances van Calvijn werden weggehaald. Dordt had het allemaal veel mechanischer gemaakt. Er werden vloeren overheen gebouwd. Het was reformatorische asfaltering. Men was aan het deformeren.

ZALOK is Calvijn's definitie van vroomheid, die te vinden was bij Lazarus. Dit is uiteindelijk de kern van het evangelie van Calvijn, waarvan hij zegt dat het verbreid moet worden. Het zal de hinderpalen van de mensen overwinnen. 'Niets is bedekt wat niet ontdekt zal worden,' stelde Calvijn. (Verkl. Mattheus 10:26)

We staan oog in oog met het grote rigil kent monster, het vlees wat niet leeft volgens de afstemmingsleer en zo een afstemmingsloze markt heeft gebouwd, ook van genade. Juist doordat men de hemelse economie ontkende kon de aardse economie van het vlees, door het rigil kent systeem zo groot worden. Dat is een slavenmarkt, een zielenhandel. Calvijn's leer bevat hiertegen zekere antistoffen.

ZALOK in de ruimere calvinistische leer staat op tegen het monster van Rigil Kent. TULIP kan dit monster niet verslaan en is deel van het monster. Men moet dus niet in Dordt blijven steken. Men moet van de jaren 1600 teruggaan tot de jaren 1500.

Ik benadruk het : door het weghalen van het verdienmodel van genade kon het vleselijke verdienmodel de mens innemen. Er is geen schoonheid in de onverdiende genade. Het is iets zwaar bedriegelijks, een vleselijke aandoening die de mens lui, laf en verlamd heeft gemaakt. Het is groot theologisch gesjoemel, ongeletterde, ontaalkundige pseudo-theologie, gebaseerd op Arameesloos Noord-westers varkensgrieks. Vele kerken liggen in deze magische bol van de heks opgesloten. ZALOK slaat deze bol

kapot.

In de leer van Calvijn zijn niet zomaar de armen de uitverkorenen, maar de armoedsbewusten, als een tegenstelling tot de Laodiceaanse pseudo-kerk van armoeds-onbewustheid.

In zekere zin is het calvinisme dus net als het hussisme franciscaans. Calvijn stelt dat God als de moeder de oerbron is die door de mens is verworpen. Als oordeel en tucht werden zij toen onder een vader gesteld, en Calvijn legde zich erbij neer. Deze bron van de verworpen oermoeder is armoede-bewustheid, net zoals de Franciscanen Vrouwe Armoe volgen. Calvijn durft het wel te zeggen, maar werkt het verder niet openlijk uit, alleen subtiel. De amazone leer, of de leer van God de Moeder, wordt door Calvijn alleen gematigd gebracht, maar verder laat hij de mensheid onder het oordeel zijn, van God als vader, juist omdat ze de moeder hebben verworpen. Calvijn geeft verder wel duidelijke hints voor hen die hieraan toezijn, als een nazi officier die mensen uit de trein naar Auschwitz liet springen. Laten we Calvijn niet romantiseren, maar hier dankbaar gebruik van maken.

Je zit bij Calvijn aan tafel, als een boerentafel. Je moet een beetje om het vergif heen eten. Het gevaar van al te enthousiaste onverdiende genade lering mag duidelijk wezen : het probeert de menselijke verantwoordelijkheid uit te schakelen.

Deze wereld is diep in de doodstaat, ook de kerkelijke wereld.

DE HEKSENKINDEREN VAN BEGAL

Ik keek naar hun voeten. Van de grote teen tot de kleine teen waren de tenen steeds korter, als een xylofoon, als een schuine lijn naar beneden. Het waren de heksenkinderen van Begal. Hun ogen waren hol.

En moeder honger riep mij.

Hoe leven zij ? Het bloed druipt van hun monden.
Over de ruggen van anderen leven zij.

En moeder honger riep mij.
Ik heb niks van ze nodig.

En ik ontsnapte van de planeet Begal. Ik weet niet meer hoe.
Maar de nachtmerries bleven, van de heksenkinderen van Begal.
Ik kon er niet omheen.
Ik moest er dwars doorheen.

In al onze visuele rijkdom zijn we blind.

HET GEHEIM VAN DE SNOEPVISSEN

Een jongen had een speciale gave. Uit zijn hand stroomden dorpen en steden. Maar er was bijna geen wildernis meer, geen natuur. Een heks hield de indiaanse koningin gevangen. De indiaanse koningin had de gave de natuur te brengen waar zij ook maar ging, maar nu ze was opgesloten kon ze dat niet meer. Alleen in haar gevangenschap was de natuur, maar daarbuiten kwam het nauwelijks voor. Zij werd dus opgesloten gehouden in een wildernis grot, heel diep. De grot werd bewaakt door een draak. De mensen van de dorpen en de steden wilden haar vrijzetten, maar konden het niet. De jongen had hen de dorpen en steden gegeven als bescherming tegen de heks. De draak kon niet zomaar verslagen worden. Men moest langs de wildernis gaan naar de zee. Dat was nog slechts een strook wildernis. In de wildernis stond de lange grot, die ook naar de zee leidde. Maar aan de andere kant bewaakte de heks de grot, en die kon ook niet zomaar verslagen worden. Die was veel te sterk. En om bij de heks te komen zou je over een stenen veld van spinazie-zwijnen moeten gaan. De stenen waren hard, en puntig. Je zou er zo overheen kunnen struikelen, en de spinazie-zwijnen maakten veel kabaal, en verslonden hen die te dichtbij kwamen.

De jongen wilde er wel naar toe. De gave van de natuur en de lieve indiaanse koningin moesten vrijgezet worden. Hij ging met zijn speer. Ook had hij een pijl en boog en een vangnet. Maar de spinazie zwijnen waren veel te wild en woest, maakten veel te veel kabaal, en leken wel van steen.

Hij werd wanhopig en moedeloos. Ook struikelde hij telkens over de stenen en bezeerde zich ernstig. Uiteindelijk liep hij trillend terug. Langs de wildernis strook ontmoette hij een feetje. Het feetje was heel klein en sprak tot hem : ‘Maar jongen, die spinazie varkens die zo wild en woest zijn en zo hard en allesverslindend, die kun je niet zomaar verslaan met wat wapens zoals jij hebt. Je moet wat vissen aan zee, op slagroom-vissen. Als je die aan de spinazie zwijnen voedt, dan zullen ze slapen, heel lang, en kun jij je werk doen.’

‘Oh bedankt, lieve fee,’ zei de jongen. ‘Hoe moet ik op slagroom-vissen vissen. Moet ik daar nog wat speciaals voor meenemen ?’

‘Gooi je net maar uit,’ sprak het feetje, ‘en beproef je geluk.’

De jongen liep naar de zee, en wierp zijn net uit. Het feetje ging met hem mee. ‘Zeg, geliefde fee,’ zei de jongen, ‘als ik de spinazie zwijnen heb gevoed, en ze slapen, en ik kom bij de heks, wat moet ik dan doen, want zij is veel te sterk. Niemand kan tegen de heks op.’

‘Oh, ik heb wel een plannetje,’ zei het feetje.

De jongen ving wat slagroom-vissen en ging ermee naar de spinazie varkens,

maar die moesten er niets van hebben. Wel hield het hen op een afstand. Het scheen dat ze bang waren voor de slagroom-vissen. ‘Bekogel ze ermee,’ zei het feetje. Dat deed de jongen toen. ‘De zwijnen kunnen niet tegen slagroom-vissen, daar worden ze moe van,’ zei het feetje, ‘dat zwakt hen af.’

‘Maar ik begin zelf ook moe te worden,’ zei de jongen. Even leek het alsof de jongen weg begon te zakken, maar het feetje gaf hem toverkracht. ‘Kom,’ zei het feetje. ‘De varkens slapen. Nu moeten we naar de heks.’ De jongen ging bijna slaapwandelend het feetje achterna. ‘Ik weet wel een truuk.’

Toen de heks ze zag aankomen begon ze te schaterlachen. ‘Wat een slampampers komen daar aan. Wat komen jullie doen ?’ lachte ze schaterend.

‘Heks,’ zei het feetje. ‘Laat ons er nu door. Je weet dat jij de indiaanse koningin bewaakt.’

‘Die komt niet meer vrij,’ zei de heks. ‘Wie wil je daarvoor meebrengen ?’

‘Oh, ik ben iets vergeten,’ zei het feetje fluisterend naar de jongen. Ze moesten terug naar het strand, en dan lopen totdat ze bij andere stenen velden waren gekomen. Die stenen waren nog wel erger dan de stenen velden van de spinazie varkens, maar door de toverkracht van het feetje had de jongen daar geen last meer van gehad. Op de andere stenen velden waren broodbuffels en taartbuffels. Zij bewaakten het stafke van Hurretut, waar de heks mee uitgeschakeld zou kunnen worden. ‘Waarom heb je dat niet eerder gezegd ?’ vroeg de jongen fluisterend aan het feetje. ‘Vergeten,’ zei het feetje. ‘Dat is de vloek van de toverkracht die ik bij me draag, dat het me nogal vergeetachtig maakt soms. Alles heeft zo zijn keerzijde.’

Toen ze van de heks wegliepen schaterlachte de heks weer. ‘Wat een lafaarden. Ze weten dat ik onoverwinnelijk ben !’ krijste ze lachend.

De broodbuffels en taartbuffels zagen er gevaarlijk uit, maar de stenen velden waarop ze stonden nog wel meer. ‘Dit kan ik niet,’ zuchtte de jongen.

‘Nee,’ zei het feetje.

‘Het ziet eruit als een feestje,’ zei de jongen, ‘en wij zijn niet uitgenodigd.’

‘Wel,’ zei het feetje. ‘Ik weet wel iets.’

‘Slagroom-vissen weer ?’ vroeg de jongen.

‘Nee,’ zei het feetje. Ze wees toen naar een buffel die half op het strand stond. ‘Dat is een broccoli-buffel. Oh, ik weet het al !’ riep het feetje. ‘We hebben ditmaal snoep-vissen nodig. Maar ik denk niet dat de broccoli-buffel ons erlangs zal laten gaan. Laten we teruglopen en zo het strand op gaan.’

De jongen liep weer terug met het feetje. Ver weg van de buffels gingen ze toen het strand op. De jongen wierp weer zijn net, maar hij ving alleen maar slagroom-vissen.

‘Geduld,’ zei het feetje. ‘Snoepvissen vang je niet zomaar.’

‘Hoe vang ik ze ?’ vroeg de jongen.

Het feetje glimlachte. ‘Weet je dat dan niet ?’

‘Nee,’ zei de jongen.

‘Luister,’ zei het feetje. ‘Fluister zacht, met liefde en aandacht, wees warm en vurig, geduldig turend, zeg niet teveel, zeg niet te weinig. Fluister zacht, de woorden waarover je hebt nagedacht. Fluister als de wind, om de zee op te roepen. Zee, zee, neem mij met je mee.’

De jongen begon te fluisteren, en zei ook : ‘Zee, zee, neem me met je mee.’ Heel zacht fluisterde hij, niet teveel, niet te weinig. Hij fluisterde als de wind.’

‘Laat nu je net los,’ zei het feetje. De jongen deed dat, en de zee begon het net mee te trekken. Na een tijdje kwam het net vol met snoepvissen tot de jongen terug.

‘Wat zal het doen tot de buffels ?’ vroeg de jongen.

‘Dat zul je wel zien,’ zei het feetje. Samen liepen ze weer terug naar de stenen buffelvelden. ‘Werp de snoepvissen naar hen toe,’ fluisterde het feetje. ‘Toe, nu.’ De jongen nam een sprong, en gooide de eerste snoepvis. Direct renden de buffels er van weg. Ze waren er bang voor. ‘Waarom zijn ze bang ?’ vroeg de jongen.

‘Weet je dat dan niet ?’ vroeg het feetje. ‘Weet je dat dan echt niet ?’

‘Nee,’ zei de jongen.

‘Gooi er nog één,’ fluisterde het feetje. De jongen sprong weer op en wierp de tweede snoepvis. De buffels waren al snel in geen velden of wegen meer te bekennen. ‘Ze vrezen dit meer dan wat dan ook,’ fluisterde het feetje.

‘Maar waarom ?’ vroeg de jongen.

‘Kom,’ zei het feetje, ‘dan laat ik je wat zien.’ Ergens op het stenen veld was een losse steen. Het feetje haalde de steen weg, en daaronder lag een stafje. ‘Het stafke van Hurretut,’ fluisterde het feetje. ‘Dat hebben we nodig, pak het.’ De jongen pakte het stafje.

Zo liepen ze terug naar de heks. ‘Ga weg met dat ding,’ krijste de heks. Ze begon woelig te doen, en te stamelen, en gek te gillen. Toen weende, klaagde en smeekte ze. ‘Doe weg, doe weg, daar kan ik niet tegen,’ weende ze. Ze begon toen weg te smelten. Alleen haar

kleding en haar hoed waren na een tijdje nog over. Toen liepen de jongen en het feetje de grot in die ze had bewaakt. Al gauw vonden ze tralies waarachter de indiaanse koningin stond. Tranen biggelden over de wangen van de indiaanse koningin. ‘Richt nu het stafke op het slot,’ fluisterde het feetje tot de jongen.

De jongen richtte toen het stafke op het slot. ‘Zeg nu : ‘Stafke van Hurretut, open nu deze verschrikkelijke put.’ De jongen deed wat hem gezegd was, en al snel sprong het slot open, en ging de deur van tralies open. De indiaanse koningin was zeer blij, en gaf hem een zoen op zijn wang, en bedankte ook het feetje. Nu zou ze overal de natuur weer kunnen brengen, en zou de wildernis volop bloeien.

De jongen keek naar het stafke, en keek, en keek naar de indiaanse koningin, en werd zo wakker van een mooie droom. Tranen biggelden over zijn wangen, alsof de zee hem had meegenomen naar een prachtig eiland. Gelukkig hoefde hij vandaag niet naar school, dus hij kon lang over de droom nadenken. Het leek wel alsof de dag nooit meer zou eindigen.

Einde

BESPREKING VAN PREEK 109 VAN SMYTEGELT’S HET GEKROOKTE RIET

Het 1700se boek ‘Het gekrookte riet’ met preken van de predikant Smytegelt bleek een belangrijk boek voor de Nederlandse kerkgeschiedenis. In 1981 ontstond op basis van dit boek de gekrookte riet beweging van predikanten binnen de Nederlands hervormde kerk, een terug-naar-de-basis beweging. Hierop waren ook de dagboekjes van ‘Verzamelde aren’ op gebaseerd.

In preek 109 maakt Smytegelt onderscheid tussen de gezegenden en de ongezegenden. Hij somt wat kenmerken op van de ongezegenden :

1. Zij deden wel vele deugden, maar ze deden het zonder wil en vermaak. Duidelijk is het dat Smytegelt, net zoals de nieuwe bijbel overigens, wijst op het belang van de verlustiging in het werk des Heeren. Wij moeten daar vol van zijn. Laat het niet zomaar een dode en dorre gewoonte zijn. Je hart en ziel moet erbij betrokken zijn. Je moet het doorleven en erin meeleven.

2. Zij waren traag in het goede. Ze gooien er dus de rem op, ze doen het niet van harte, maar omdat het moet. Er is geen relatie. Als er al een relatie is dan is het dood, dan gaat het hen om andere dingen, zoals er bij horen, de goedkeuring van anderen te ontvangen, geeerd en geprezen worden. Ze hebben zoals gezegd een verborgen agenda, een verdraaid hart. Ze hebben hun waarden omgekeerd. Ze hebben andere goden in hun hart. Ze zijn in wezen ondankbaar en ongeïnteresseerd. Ook onverschilligen doen het goede, maar dan om andere redenen, en daarom zijn ze traag te noemen. Smytegelt legt hier de vinger op de zere plek. Traag en gierig schuivelen de monniken van de mammon. Zij delen wel, maar onder de maat en traag. Ze zijn er niet bij betrokken. Voor hen is het routine. Na kantooruren gesloten. In hun hart doden ze hun medemens en hun medeschepselen.

3. Hard werken zij in het uitwendige, maar in het inwendige zijn zij koud. Er is dus geen ruimte in het hart. Het is allemaal voor de schijn. In het uitwendige hebben ze al hun zaken op orde, zijn ze hooggeorganiseerd, maar van binnen is het doods. Met het hogere geestelijke zijn ze niet bezig. Alles is slechts voor de vorm. Daar richten zij hun leven toe in.

4. Zij gebruiken religie en godsdienst als dekmantel. Het is duidelijk dat velen zo zijn. Er zit geen vonk in. Ze zijn niet uniek en levendig in hun relatie met het hogere, want hun daadwerkelijke lusten gaan uit naar de afgoden van deze tijd, de afgoden van het ego. Ze gebruiken daarom schuilwoorden, afdektermen, waaronder zij hun zondige leven naar hartelust kunnen uitoefenen. Met God in de mond kunnen ze alles goedpraten. Genade en vergeving zijn voor hen belangrijker dan waarheid en gerechtigheid. Zo proberen zij God aan het lijntje te houden, maar God trapt daar niet in. Waarom denkt een mens God te kunnen bedriegen ? Dat is wel de allergrootste dwaasheid. In deze tijden is de dwaasheid der aardse begeerten tot een hoogtepunt gekomen. Men heeft deze dwaasheid vergoddelijkt, om zo rustig hun verslaving tot het vlees door te kunnen blijven beoefenen. De vleselijke mens wordt door zijn bedriegelijkheden door niets gehinderd. Dat is zijn bedrijvigheid, zijn lust en zijn leven.

VAN PELGRIM TOT BALLING

Oh, zijn wij al smekelingen geworden aan de voeten des Heeren, onszelf vernederende in het stof, want met de starre zelfverzekerdheid van de wereld, wat een valse zekerheid is van trots en hoogmoed gaan wij het niet redden. Wij moeten het oude leven geheel afleggen, en dat gaat niet zonder boetvaardigheid en smekingen, en dat gaat niet zonder gebonden te worden met de touwen des Heeren om zo in sobere ballingschap te gaan. Alleen ballingen zullen door de enge poort gaan.

De wereld heeft haar eigen enge poorten bedacht. De wereld dompelt de aarde onder in haar valse stilzwijgen van onverschilligheid en eigenbelang. Het is een zelfzuchtige stilte. Als geisoleerde schorpioenen zijn zij op de bergen diep in de wildernis, waar zij hun holen hebben, en vaak leven zij onder het ijs. Zij verkondigen het evangelie niet, zij

dragen het niet uit. Zij hebben hun eigen evangelie, van de haat en de liefdeloosheid. Zij hebben geen zorg en al helemaal geen voorzorg. In hun holen hebben zij hun feestjes en hebben zij hun steden gebouwd. Van stad tot stad gaan zij om zich tegoed te doen aan bloed, maar de ware jacht op het oervlees doen zij niet. Zij zijn lui geworden en hebben hun eigen werelden verzonnen, waar jij niet bijhoort, want je moet eerst door hun enge poorten, waarin je de dienst tot de Heer moet afzweren, opdat je hen zult dienen. Je betaalt een hoge prijs om door hun enge poort te gaan, en het is een valstrik. Je eindigt als hun slaaf, en je zal leven van hun broodkruimels. Op hun niveau zul je nooit zijn. Je bent slechts een plant voor hen die ze af en toe water zullen geven. Het is als hun eigen hypercommunisme waarin ze zelf boven alle anderen zijn verheven. Zij zijn de elite in hun eigen werelden. Giftige dromen zijn het. Ze zijn allang dood. Door de zonde gezombificeerd.

Oh ja, ook hun kerken hebben ze verzonnen, waarin ze vooraan staan met de handen in de lucht, wuivende naar hun afgod : henzelf.

Al deze voorhangsels moeten scheuren. Dat zal gebeuren met de wederkomst des Heeren. Dat mag nu al gebeuren in het hart, diep van binnen.